

Урош Предић (1857-1953)

Урош Предић - академски сликар, рођен у Орловату 07.12.1857. године. Детињство је провео у Орловату, где је и завршио основну школу, а потом немачку школу у Црепаји. Од 1869. похађао је седморазредну гимназију у Панчеву (панчевачка реалка, која је касније добила име по њему). Као врло даровит, добио је стипендију Матице српске и 1876. године отишао на бечку сликарску академију.

Свој уметнички рад остваривао је у Београду и у другим местима Србије, а посебно у Војводини. Везу са родним Орловатом никад није прекидао.

Био је онакав какав је могао да буде син банатске равнице: широк као небо, плодан као њиве, и миран као Тамиш. Његове слике представљају највиши домет академског реализма у српском сликарству с краја XIX века.

Његова платна, савремени потези киста, складне боје и облика као да су извирали из родног Орловата одакле је црпео теме слушајући своје сељане, њихове приче, јадиковке, веселја, песме и легенде и био „живописац“ онаквог каквог су они желели и имали представу о себи.

За живота оспораван због стила, али хваљен због техничке чистоте и израза, стварао је у времену интензивних промена у сликарству када стилови модерне стварају нове странице уметничког израза, не схватајући и не прихватајући их, премда је био познавалац свега новог, али сумњичав у односу на њихове вредности. Хваљен и преувеличаван од стране конзервативне критике и подржан од необавештене публике како су говорили модернисти, оспаравајући његово дело у српском сликарству, говорећи да ће његове слике, његово дело, живети само за његовим временом и да ће попут најбаналније, невредне литературе бити заборављено већ после првог читања.

Но, још за живота сврстан је у великане српског сликарства. Са његовим делима, делима Паје Јовановића и Стеве Тодоровића академски реализам достиже највиши ниво.

Теме које је радио Предић су разнолике и крећу се од портретског сликарства преко историјских и црквених мотива, до композиција из свакодневног живота због којих је постао популаран и омиљен код народа.

Као портретиста Предић се доказао још као студент скренувши на себе пажњу платном „Моравкиња“ и студијом дечије главе названом „Набурена девојчица“.

Теме историјске садржине и оне које су инспирисане народном поезијом, слике: "Босански бегунци", "Старина Новак", "Срби око гуслара" и др. су рађене звучним колоритом, занатском беспрекорношћу, али и како појединачни критичари кажу без дубљег смисла, премда је очигледно да је у те радове унео сав свој таленат.

Средином осамдесетих година, боравећи у Орловату, Предића су почеле закупљати теме из народног живота, на којима ће радити наредних неколико година. У том раздобљу Предићевог стварања настају чувена и позната дела: "Деца код бунара", "Деца под дудом", "Банаћанин пред вратима адвоката", "Биће белаја", "Весела браћа, жалосна им мајка", "Сироче на мајчином гробу" и др. На свим наведеним радовима може се уочити изврсно познавање сликарског заната, развијени смисао за хумор, и благонаклоне поуке. Овим композицијама Предић, како је сам говорио, желео је да шиба грешке народа и да их насмејава, јер ће их на тај начин најбоље подучити.

Посебно ћемо се осврнути на период живота и уметничког стварања Уроша Предића названог војвођанским раздобљем. То раздобље је обухватало двадесетак година, праведно распоређених између два века. То је време пуне Предићеве уметничке зрелости. Већим делом, стално је настањен у Орловату где је радио пејзаже и студије из банатске сеоске свакодневнице.

Најзначајнији из тог времена му је иконостас цркве у Орловату и Бечеју, врхунско остварење у Предићевом црквеном сликарству што је представљало узор и образац за све његове потоње радове у овој области која је стално присутна у његовом стваралаштву. Између осталог урадио је иконостас цркве у Перлезу, патријаски двор у Сремским Карловцима, Његошеву капелу на Ловћену и много других.

За време боравка у Орловату и рада у Старом Бечеју, и осталим местима Војводине, Предић је урадио читав низ портрета познатих војвођанских личности богатијих слојева друштва. Тиме постаје званични портретиста војвођанског грађанства и клера.

До краја живота Урош Предић, већ жива легенда протеклог времена и уметности, живи у Београду. Ради и слика предано не напуштајући реалистичке воде, али без значајнијих остварења. Умро је 11.02.1953. год. у Београду, достојно испраћен од јавности.

Све до смрти Предић није прекидао везу са Орловатом. Колико је био привржен својим „драгим Орловаћанима“ потврђује и његова опорука из 1949. год. на основу које су његови посмртни остаци пренесени из Београда у Орловат и положени у породичну гробницу.

Једној мутног фебруарског дана дочекали су га Орловаћани на железничкој станици и последњи пут пронели кроз блатњаве сеоске улице. Људи су ћутке и с поштовањем поздрављали човека који је својом кичицом овековечио орловатске улице, куће, људе и нарави.

На малом сеоском гробљу преко пруге налази се спомен плоча на којој пише да се ту за вечна времена наставнио велики уметник Урош Предић.